

VI. Οί νέες γεωπολιτικές προοπτικές στην Νοτιοανατολική Μεσόγειο και ή Έλληνική Έξωτερική Πολιτική

[Επιστιμονική Έπετηρίδα Ίονίου Πανεπιστημίου, Κέρκυρα 2004]

Η ήθική πλευρά του ζητήματος, όπως και τὸ ἀνακῦψαν ζήτημα τοῦ σεβασμοῦ τῶν διεθνῶν θεσμῶν καὶ τῆς διεθνoῦς νομιμότητας ἀπὸ πλευρᾶς τῆς βρετανο-ἀμερικανικῆς συμμαχίας ἔχει νομιζομε ἀναλυθεῖ καὶ ἀπαντηθεῖ καὶ μάλιστα ἐντόνως ἀπὸ τοὺς λαοὺς ὅλου τοῦ κόσμου καὶ βεβαίως καὶ ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸ λαὸ σύσσωμο.

Τὸ ζήτημα ὁμως τῆς γεωπολιτικῆς ἀναλύσεως ἀναφορικῶς πρὸς τὴν κατάσταση ἢ ὁποία θὰ προκύψει μετὰ ἀπὸ τὶς πολεμικὲς ἐπιχειρήσεις καὶ ἰδιαιτέρως οἱ ἐπιπτώσεις καὶ ἐπιδράσεις τῆς στὴν ἑλληνικὴ πολιτικὴ ἀμύνης καὶ ἀσφάλειας πρέπει νὰ εἶναι ἀποτέλεσμα νηφαλίας σκέψεως, μὲ γνώμονα πάντοτε, τὰ ἔθνικὰ συμφέροντα.

Τὸ γενικό, μετὰ Ἰράκ, γεωπολιτικὸ πλαίσιο στὴν νοτιοανατολικὴ Μεσόγειο

Τὸ μεταπολεμικὸ τοπίο διαγράφεται ὡς ἑξῆς:

1. Τὸ Νέο Ἰράκ θὰ ἀποτελεῖται μᾶλλον ἀπὸ τρία ὁμόσπονδα κρατίδια τὰ ὁποία θὰ ἀντιστοιχοῦν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον στὰ ἀντίστοιχα ὀθωμανικὰ Σαντζάκια τῆς Μοσούλης (Βόρειο Ἰράκ) μὲ κουρδικoὺς σουνιτικoὺς πληθυσμοὺς τῆς τάξεως τῶν 4.000.000 ἀτόμων, τῆς Βαγδάτης (Κεντρικὸν Ἰράκ) μὲ σουνιτικoὺς ἀραβικoὺς πληθυσμοὺς τῆς φυλῆς τῶν Τακρίτη, τῆς φυλῆς τοῦ Σαντάμ Χουσεῖν τῆς τάξεως τοῦ 1.500.000 καὶ τῆς Βασόρας (Νότιο Ἰράκ) μὲ шиιτικoὺς ἀραβικoὺς πληθυσμοὺς τῆς τάξεως τῶν 11.500.000 ἀτόμων.

2. Τὸ Σαντζάκιον τοῦ Βορείου Ἰράκ θὰ ἐξελιχθεῖ ἀπὸ ὅσον δείχνουν τὰ πράγματα σὲ ὁμόσπονδο αὐτόνομο κουρδικὸ κράτος καὶ μάλιστα ὑπὸ τὴν «προστασίαν» τῆς Βρεταννίας καὶ κυρίως τῶν ΗΠΑ*. Οἱ διαθέσεις αὐτὲς ἔγιναν αἰσθητὲς καὶ ἀπὸ τὴν μὴ ἀποδοχὴ ἀπὸ τὴν ἀμερικανικὴ πλευρὰ τῆς ἀναμίξεως

* Καὶ εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον ἐπαληθεύεται ἡ πρόβλεψις τοῦ συγγραφέως.

της Τουρκίας στα συμβαίνοντα στην περιοχή αυτήν. *Η κουρδική αυτή όμοσπονδος κρατιδιακή όντότης θα έξελιχθεί, την προσεχή δεκαετία, για τις ΗΠΑ ως «νέο Ισραήλ» αναφορικώς προς την ποιότητα των διμερών σχέσεων και της στρατηγικής συνεργασίας.*

3. Το κουρδικό αυτό κρατίδιο —του μεγέθους της Σκωτίας— έχει τα σημαντικώτερα άποδεδειγμένα κοιτάσματα άργου πετρελαίου (ποιοτικώς και ποσοτικώς) στην ιρακινή επικράτεια και είναι προς τὸ συμφέρον των δύο αὐτῶν δυνάμεων νὰ ἔχουν τὸ ἔλεγχό τους. Τὸ φημισμένο για τὴν χαμηλὴ περιεκτικότητά του σὲ θεῖο, ἄρα ὑψηλοτάτης ποιότητος πετρέλαιο τοῦ Κιρκουκ (Light Kirkuk) εἶναι ἐπίσης γνωστὸ καὶ ποθητὸ λόγο τοῦ χαμηλοτάτου κόστους ἐξορύξεως του ποὺ φθάνει μόλις τὸ ἓνα δολλάριον τὸ βαρέλι. Συγκριτικῶς ἀναφέρω, ὅτι τὰ πετρέλαια τοῦ Ὀμὰν καὶ τῆς Μαλαισίας, ποὺ θεωροῦνται ἐπίσης χαμηλοῦ κόστους ἐξορύξεως, ἐγγίζουν τα 5 δολλάρια τὸ βαρέλι, ἐνῶ τὰ πετρέλαια τῆς Βορείου Θαλάσσης ἐγγίζουν τὰ 16 δολλάρια τὸ βαρέλι καὶ τὰ ἀμερικανικὰ ἀποθέματα ξεπερνοῦν τὰ 20 δολλάρια τὸ βαρέλι.

4. Ὁ πετρελαιαγωγὸς Μοσούλης-Ἰορδανίας-Χάϋφας (Ἰσραήλ) θὰ ἐπιναλειτουργήσει με ἀπόλυτη ἀναβάθμιση τοῦ Ἰσραήλ ὡς σημαντικώτατου, διεθνοῦς ἐμβελείας στρατηγικοῦ ἐνεργειακοῦ συντελεστοῦ. Ἡ ἀναβάθμισις αὐτῆ τοῦ Ἰσραήλ καὶ ἡ ταυτόχρονος ὑποβάθμισις τῆς «Τουρκίας τῶν στρατηγῶν» ἐνισχύει σὲ μεγάλο βαθμὸ καὶ τὸ κουρδικὸ στοιχεῖο στὴν περιοχή, ὅπως καὶ ἀναδεικνύει τὸ ὑπὸ δημιουργίαν κουρδικὸ κράτος στὸ Βόρειον Ἰράκ (Σαντζάκιο τῆς Μοσούλης) σὲ ἐπίσης σημαντικώτατον παράγοντα προβολῆς ἰσχύος τῶν ΗΠΑ στὴν Μέση Ἀνατολή. Οἱ συνεπαγωγὲς για τὸ μέλλον τῶν στρατηγικῶν ἰσορροπιῶν στὴν περιοχή τῆς Μέσης Ἀνατολῆς με δεδομένα τὰ ἀνωτέρω ἀλλὰ καὶ τὴν ἄκρως θετικὴ στάση τῆς Ἰορδανίας πρὸς τὶς ΗΠΑ εἶναι σχεδὸν προφανεῖς, δηλαδή:

4.1. Δὲν θὰ εἶναι πλέον δυνατὴ ἡ ἄσκησις ἐκβιαστικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς ἀπὸ πλευρᾶς Τουρκίας πρὸς τὶς ΗΠΑ*. Πολιτικὴ ἢ ὅποια ἔχει καὶ τὰ γνωστὰ ἀρνητικὰ ἐπακόλουθα για τὰ ἑλληνικὰ ἔθνικα συμφέροντα στα ζητήματα τῆς Κύπρου καὶ τῶν μονομερῶν τουρκικῶν διεκδικήσεων στὸ Αἰγαῖο. Ἐπίσης, ἀν δεχθοῦμε τὴν, ἀνυπόστατον κατὰ τὰ ἄλλα, ἔποψη ὅτι οἱ τοῦρκοι στρατιωτικοὶ δὲν ἦσαν εἰς θέσιν νὰ ὑπαγορεύσουν στὸ κόμμα τοῦ κ. Ἐρντογὰν μιὰ πολιτικὴ ἢ ὅποια θὰ ἐξυπηρετοῦσε τοὺς ἀμερικανοὺς στὸ «Βόρειο Μέτωπο» κατὰ τὴν πρόσφατον σύγκρουση, τότε θὰ πρέπει νὰ παραδεχθοῦμε ὅτι ἀποδεικνύεται περιτρώτως ἢ ἀδυναμία τῆς γείτονος νὰ συμπαρασταθεῖ στὶς ΗΠΑ ὅταν οἱ τελευταῖες θίγουν τὰ φιλοϊσλαμικὰ αἰσθήματα τῶν ἰσλαμικῶν τουρκικῶν μαζῶν. Τὸ συμπέρασμα λοιπὸν ποὺ προκύπτει ἀβιάστως εἶναι ὅτι, οὔτως ἢ ἄλλως, ἡ Τουρκία δὲν εἶναι χρήσιμη για τὶς ΗΠΑ ἐὰν καὶ ὅταν αὐτὲς εὐρίσκονται σὲ συγκυρία θερμῆς ἀντιπαραθέσεως με τὸ μεσανατολικὸ ριζοσπαστικὸ πολιτικὸ ἰσλάμ*.

4.2. Τὸ γεγονός ὅτι τὸ Κουρδικὸ Κράτος τοῦ Βορείου Ἰράκ, κυριολεκτικῶς καὶ μεταφορικῶς, με ἀρρήκτους πλέον δεσμοὺς συμφερόντων με τὸ Ἰσραήλ

* Ἡ παράγραφος 4.1 ἀποτελεῖ εἰσέτι μιάν ὀρθὴν πρόβλεψιν τοῦ Καθηγητοῦ Μάζη, ἰδιατέρως κατὰ τὰς παρατηρουμένας ἐξελίξεις εἰς τὴν θερμὴν ρῆξιν ἐν Συρίᾳ.

(άγωγος Μοσούλης-Χάϋφας, κοινή στρατηγική, συμμαχική σύνδεσις ασφαλείας των δύο κρατών με τις ΗΠΑ, άμεσα και ζωτικά συμφέροντα και των δύο κρατών με την Ίορδανία) υποβαθμίζει σε σημασία και σπουδαιότητα την άμυντική συμφωνία Τουρκίας-Ίσραήλ, διότι τὸ ἀπαραίτητο στρατηγικὸ βάθος γιὰ τὴν άμυνα τοῦ Ίσραήλ σε περίπτωση θερμῆς ρήξεως με τὴν Τουρκία θὰ εἶναι δυνατόν νὰ παρέχεται ἀπὸ τὰ ἐδάφη τοῦ νέου κουρδικοῦ κρατιδίου τῆς Μοσούλης, τῶν μελλοντικῶν ἀμερικανικῶν βάσεων στὸ Νέο Ὅμοσπονδο Ἰράκ καί, σε διάστημα ὀλιγώτερον τῆς πενταετίας, ἀπὸ τὰ ἐδάφη τῆς Ἰορδανίας*. Ἐπίσης με δεδομένη τὴν ἰσχὺ τοῦ ἀμερικανικοῦ παράγοντος στὴν περιοχή λόγω τοῦ ἐλέγχου ποὺ ἀσκεῖ στὸ Ἀφγανιστάν, τὸ Ἰράκ, τὴν Ἰορδανία καὶ τῆς στενοτάτης σχέσεως τῶν ΗΠΑ με τὸ Ἰσραήλ, ἡ Συρία δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιμεῖναι στὴν ἀντι-ισραηλινὴ τῆς θέση ἐπὶ μακρὸν με ἀποτέλεσμα οἱ πάλαι ποτέ «θερμοὶ κίνδυνοι» γιὰ τὸ Ἰσραήλ νὰ μὴ ἰσχύουν πλέον. Αὐτὸ δηλώνει δύο πράγματα: α) οἱ ἀπαιτήσεις τοῦ Ἰσραήλ γιὰ ἐξασφάλιση στρατηγικοῦ βάθους τις ὅποιες ἐκάλυπτε μέχρι σήμερα μέσω τῶν τουρκικῶν ἐδαφῶν στὴν τουρκικὴ πλευρὰ τῶν τουρκοσυριακῶν συνόρων δὲν εἶναι πλέον τοῦ αὐτοῦ μεγέθους καὶ μειοῦνται μέχρις ἐξαφανίσεως καὶ β) τούτου δεδομένου, ἡ στρατηγικὴ σημασία τῆς Τουρκίας γιὰ τὸ Ἰσραήλ μειοῦται ἐπίσης τοῦλάχιστον κατὰ τὸ ἀμυντικόν της μέρος διατηρῶντας οὐσιαστικὰ μόνον τὴν οἰκονομικὴν της πλευρὰ.

4.3. Τὸ ζήτημα, τώρα, τῶν σχέσεων Ἰορδανίας-Ίσραήλ, θὰ πρέπει νὰ ἐξετασθεῖ ἐν σχέσει πρὸς δύο σημαντικώτατα στοιχεῖα τοῦ μεσανατολικοῦ λαβυρίθου. Πρῶτον, οἱ ἐξελίξεις στὶς σχέσεις μεταξὺ Συρίας - ΗΠΑ με κύριο γνώμονα τὴν πάταξη τῶν ἰσλαμιστικῶν ὀργανώσεων τῆς Χεζμπολά καὶ τῆς Χαμάς, ὅπως καὶ τῶν ἐξτρεμιστικῶν παλαιστινιακῶν ὀργανώσεων ποὺ ἀπολαμβάνουν ἀσυλίας ἀλλὰ καὶ ὀρμῶνται ἀπὸ τὰ ἐδάφη τῆς Συρίας καὶ τοῦ πολιτικοῦ της ἐξαρτήματος, τοῦ Λιβάνου. Με δεδομένη τὴν ἐπιδειχθεῖσα ἀμερικανικὴ ἀποφασιστικότητα γιὰ ὀλοκλήρωση τοῦ ἔργου τῆς πατάξεως τοῦ ριζοσπαστικοῦ πολιτικοῦ ἰσλάμ στὴν περιοχή τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καὶ τῶν διατυπωθεισῶν ἀμερικανικῶν προειδοποιήσεων πρὸς τὴν Δαμασκὸ σχετικῶς πρὸς τὸν ρόλο καὶ τὴν στάση τῆς τελευταίας στὴν ἐνίσχυση τῆς τρομοκρατίας, ἡ Συρία θὰ ἀναθεωρήσει ριζικῶς τὴν μέχρι τώρα στάση της ὡς πρὸς τὸ θέμα αὐτό. Ἄλλωστε, τὸ ἀντάλλαγμα, ὅπως ἔχομε πολλάκις ἀναφέρει κατὰ τὸ παρελθόν, θὰ εἶναι σημαντικό: *ἡ ἐπιστροφή ἀπὸ τὸ Ἰσραήλ εἰς τὴν Συρία τῶν ὑπιπέδων τοῦ Γκολάν*. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ Γκολάν εἶναι σημαντικὴ γιὰ τὴ Δαμασκὸ ὄχι μόνον στὸ πεδίο τῆς ἐθνικῆς δικαιοῦσεως καὶ ὑπερηφανίας. Εἶναι σημαντικὴ καὶ γιὰ τὸ ὅτι ἡ Δαμασκὸς πλέον θὰ *ικανοποιεῖ μέγα μέρος τῶν ἀναγκῶν της* σε ὑδατίνους πόρους λόγω τῆς διαχειρίσεως τῶν πηγῶν τὸν Ἰορδάνου οἱ ὅποιες εὑρίσκονται στὰ ἐδάφη αὐτά.

4.4. Ἡ Συρία, με δεδομένη τὴ σχέση Κούρδων-ΗΠΑ-Ίσραήλ θὰ ἀποτινάξει πολλὰ ἀπὸ τὶς σημερινὲς δουλειές, ἐξαρτήσεις καὶ φοβίες ποὺ ἔχει ἀναπτύξει με τὴν μέχρι πρὶν τὸν πόλεμο στὸ Ἰράκ, ἰσχυρὰν γεωπολιτικῶς Τουρκία. Ἡ νέα σχέση τῆς Συρίας με τὶς ΗΠΑ καὶ τὸ Ἰσραήλ, μετὰ τὴν ἐπιστροφή ἐκ μέρους τοῦ

* Καὶ εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον δικαιοῦται ἡ πρόβλεψις, δεδομένων τῶν ἐξελίξεων εἰς τὰ μέτωπα ἐναντίον τοῦ ISIS κ.τ.λ. ἐν Συρία καὶ Ἰράκ.

Τὸ Ἄβιβ τῶν Ὑψωμάτων τοῦ Γκολάν, θὰ τῆς ἐπιτρέψει νὰ διεκδικήσει ἀπὸ τὴν Τουρκία τὰ 750 κυβικὰ μέτρα/sec νερὸ ἐκ τῶν ὑδάτων τοῦ Εὐράτου, τὰ ὁποῖα τῆς εἶναι πολῦτιμα γιὰ τὴν ἀγροτικὴ καὶ βιομηχανικὴ τῆς ἀνάπτυξη. Προκύπτει λοιπὸν ἀβιάστως ὅτι τὰ κέρδη τῆς Συρίας, ἐὰν δεχθεῖ νὰ ἀλλάξει νοοτροπία ἀπέναντι στὶς ΗΠΑ καὶ στὸ Ἰσραήλ, θὰ εἶναι πολλαπλᾶ.

Ἡ διαδικασία βεβαίως αὐτὴ θὰ ὁλοκληρώνεται καὶ ἡ Συρία θὰ προχωρεῖ σὲ ὅλον καὶ σημαντικώτερες ἀναθεωρήσεις τῆς μέχρι σήμερα δυσκάμπτου στάσεώς της ἀπέναντι στὶς ΗΠΑ, ἀναλόγως μὲ τὴν πρόοδο τῶν διαδικασιῶν ἐπανιδρύσεως τοῦ κράτους τοῦ Νέου Ἰράκ καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν οἰκονομικῶν, κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν δομῶν του. *Καὶ τοῦτο διότι ἡ ἀμερικανικὴ ἐπιρροὴ στὸ Ἰράκ, ἄρα καὶ στὴν Μέση Ἀνατολή, θὰ αὐξάνεται ἀναλόγως πρὸς τὶς προσόδους στὸ θέμα τῆς εὐημερίας τοῦ ἱρακινοῦ λαοῦ.*

4.5. Ἡ προσπάθεια προσεγγίσεως τῆς Γαλλίας, Ρωσσίας, Γερμανίας μὲ τὶς ΗΠΑ, ὅπως αὐτὴ ἔγινε αἰσθητὴ τὴν νύκτα τῆς 21ης πρὸς τὴν 22αν Μαΐου 2003, μὲ τὴν ὑπερψήφιση τῆς ἄρσεως τῆς καταστάσεως τοῦ ἐμπάργκο πετρελαίου ἢ ὁποῖα εἶχε ἐπιβληθεῖ στὸ σανταμικὸ Ἰράκ καταδεικνύει τὸ γεγονός ὅτι:

- i) ὄχι μόνον οἱ οἰκονομικὲς προϋποθέσεις γιὰ τὴν ἀνασυγκρότηση τοῦ ἱρακινοῦ κράτους δημιουργοῦνται πλέον ὀλοταχῶς μὲ τὴν συναίνεση τῶν πρῶην «εἰρημιστῶν»,
- ii) ὄχι μόνον τὸ μέγα μέρος τῶν συμβολαίων τῶν "εἰρημιστῶν" ἐξασφαλίζεται ἀπὸ τὴν Οὐάσιγκτων,
- iii) ἀλλὰ καὶ βαθμιαίως δημιουργεῖται τὸ πολιτικὸ ἐκεῖνο κλίμα ποὺ δίδει στὶς ΗΠΑ τὴν ἠθικὴ δυνατότητα νὰ διαχειρισθεῖ μὲ εὐχέρεια τὴν ἀνοικοδόμησι (πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ) τοῦ Ἰράκ.

Αὐτὸ τὸ κλίμα θὰ λειτουργήσῃ θετικῶς καὶ γιὰ ἓνα ἄλλο μεγάλο, τὸ σημαντικώτερον ἴσως ἀπὸ γεωπολιτικῆς ἐπόψεως γιὰ τὴν περιοχὴ, ζήτημα: τὸ Παλαιστινιακό.

5. Ἡ νέα παλαιστινιακὴ κυβέρνησις μὲ τὸν μετριοπαθῆ Πρωθυπουργὸ κ. Μαχμουτ Ἀμπάς (Ἄμπου Μάξεν) ἢ ὁποῖα ἀπολαμβάνει τῆς ἀμερικανικῆς καὶ εὐρωπαϊκῆς ἐμπιστοσύνης ἀλλὰ καὶ τῆς ἰσραηλινῆς ἀνοχῆς προχωρεῖ μὲ τὴν σχετικὴ συναίνεση¹ τῆς κυβερνήσεως Σαρὸν στὸ πεδίο τῶν διαπραγματεύσεων τοῦ «ὀδικοῦ Χάρτου» τοῦ Κουαρτέτου (ΟΗΕ, Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωσις, ΗΠΑ, Ρωσσία)².

Τὸ κλίμα εἶναι πρόσφορο γιὰ τὴν οὐσιαστικὴ ἐπίλυση τῶν διαφορῶν ἰδιαιτέρως ἂν ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν ἐξελίξεις ὅπως:

- i) Ἡ Συρία νὰ ἔχει ἱκανοποιηθεῖ μὲ τὰ προαναφερθέντα ἀνταλλάγματα καὶ νὰ παύσει τὴν παρεχομένη ἀπὸ αὐτὴν ἀνοχὴ πρὸς τὶς ἰσλαμιστικὲς τρομοκρατικὲς ὀργανώσεις τῆς Χαμάς καὶ τῆς Χεζμπολά, ὠθωντάς τες νὰ ἀκολουθήσουν τὴν νόμιμη πολιτικὴ ὁδὸ ἐγκαταλείποντας τὶς παραστρατιωτικὲς τρομοκρατικὲς μεθόδους.

1. Διευτώθησαν 14 ἐπιφυλάξεις ἀπὸ ἰσραηλινῆς πλευρᾶς στὸν «ὀδικὸ χάρτη» ἀλλὰ ἡ Οὐάσιγκτων διεβεβαίωσε ὅτι «θὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψει οἱ ἀνησυχίες τῆς ἰσραηλινῆς πλευρᾶς κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ σχεδίου».

2. Τὸ ἰσραηλινὸ ὑπουργικὸ συμβούλιο ἐνέκρινε τὸν «ὀδικὸ τρόπο» στὶς 25-5-2003 μὲ 12 ψήφους ὑπέρ, 7 κατὰ καὶ 4 ἀποχές.

ii) Λόγω τής άνωτέρω συριακής μεταστροφής, τὸ Ἰσραήλ θὰ παύσει νὰ ὑποφέρει καὶ νὰ ἀνησυχεῖ γιὰ τρομοκρατικὰ κτυπήματα στὰ ἐδάφη του καὶ ἀπὸ τὴν περιοχή τοῦ Νοτίου Λιβάνου (ποῦ ἐλέγχεται ἀπὸ τὴν Συρία) ὅπου ἐδρεύει διὰ στρατοπέδων τῆς ἠ Χεζμπολά.

iii) Τα νέα οἰκονομικὰ κίνητρα λόγω τῆς ἐλευθέρως διακινήσεως τῶν ἰρακινῶν πετρελαίων, καὶ μέσω Ἰσραήλ, τὰ ὁποῖα θὰ προσφέρουν νέες θέσεις ἐργασίας καὶ νέες εὐκαιρίες καὶ γιὰ τοὺς ἄραβες κατοίκους τοῦ Ἰσραήλ, ὅπως καὶ γιὰ τοὺς ἐποίκους οἱ ὁποῖοι θὰ ὑπερβοῦν τὰ ὑπερ-ἐθνικιστικὰ τους σύνδρομα λόγω τῆς ἀνασφαλείας ἢ ὁποῖα ἐδημιουργεῖτο στὶς ἐθνικὲς αὐτὲς καὶ κοινωνικὲς ομάδες λόγω τῆς μέχρι πρὸ τοῦ πολέμου καταστάσεως.

iv) Ἡ συντηρητικὴ κυβέρνησις τοῦ κ. Σαρὸν εἶναι ἡ μόνη ἱκανὴ νὰ προβεῖ σὲ θαρραλέα πολιτικὴ ἐκατέρωθεν συμβιβασμῶν χωρὶς ἀντιδράσεις ἀπὸ τὴν ἀντιπολίτευσις τοῦ Ἐργατικῆς Κόμματος.

6. Τὸ Ἰράν θὰ ἀναθεωρήσει βαθμιαίως τὸν ρόλο του ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἀνοχῆς του σὲ ριζοσπαστικὲς ἰσλαμιστικὲς ὀργανώσεις, δεχόμενος καὶ τὶς δέουσαι προτροπὲς ἀπὸ τὴν ἰκανοποιηθεῖσα, ὡς πρὸς τὰ «ἰρακινὰ» τῆς συμβόλαια καὶ πιστώσεις, Ρωσσία. Σημαντικώτατος ρόλος θὰ διαδραματίσει καὶ ἡ διαχείρισις ἀπὸ ἀμερικανικῆς πλευρᾶς τοῦ φλέγοντος ζητήματος τῶν σητιῶν τοῦ ἰρακινῆ Νότου, οἱ ὁποῖοι θὰ λειτουργήσουν ὡς θετικὸι καταλύτες γιὰ τὶς μεταξὺ ΗΠΑ-Ἰράν-Ἰσραήλ σχέσεις.

7. Ἡ δικαία καὶ βιώσιμος λύσις τοῦ Κυπριακοῦ ζητήματος, στὸ πλαίσιο αὐτῶν τῶν ἐξελίξεων στὸ μεταπολεμικὸ Ἰράν ποῦ θὰ ἔχουν ὡς μοιραίαν συνεπαγωγὴ τὴν αἴσθησις ἀσφαλείας τοῦ κράτους τοῦ Ἰσραήλ στὴν περιοχή του καὶ μὲ πρόσθετο δεδομένο τὴν ἀλλαγὴ ἀντιλήψεων τῶν ἰσχυρότερων ἀραβικῶν κρατῶν στὴν περιοχή, ὅπως καὶ τὴν προαναφερθεῖσα ὑποβάθμισις τῶν τουρκικῶν δυνατοτήτων ἐκβιαστικῶν διλημμάτων, εἶναι πλέον δρομολογημένη. Ἰδιαίτερος μετὰ τὴν 16ην Ἀπριλίου 2003, ἡμερομηνία ἢ ὁποῖα καθιστᾷ τὴν Τουρκία «κατοχικὴ δύναμις εὐρωπαϊκῶν ἐδαφῶν» καὶ τῆς δημιουργεῖ σοβαρὰ προβλήματα ὡς πρὸς τὴν ἀξιολόγησις τῆς συμπεριφορᾶς τῆς ἀπὸ πλευρᾶς διεθνοῦς παράγοντος.

Ἐξ ὅλων τῶν ἀνωτέρω καθίσταται σαφὲς ὅτι ἡ νέα κατάστασις στὸ σύμπλοκο τῆς νοτιοανατολικῆς Μεσογείου ἀποκτᾷ νέα ἀρχιτεκτονικὴ δομὴ, στὴν ὀλοκλήρωσις τῆς ὁποίας θὰ συμβάλλουν καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωσις καὶ ὁ ΟΗΕ ὥστε νὰ ἀνακάμψουν ἀπὸ ἐπόψεως κύρους καὶ θεσμικῆς ἰσχύος, μὲ στόχον τὴν ἐδραίωσις τῆς εἰρήνης, τῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς δικαιοσύνης.

Ἡ Ἑλλὰς ἐνώπιον τῶν νέων αὐτῶν γεωπολιτικῶν συνθηκῶν ὀφείλει νὰ κινήθῃ σὲ ἐπίπεδο ἐξωτερικῆς πολιτικῆς στοὺς ἐξῆς ἄξονες, μὲ δεδομένα τὴν γεωγραφικὴ τῆς θέσις καὶ τὶς ιδιότητές τῆς ὡς μέλους τοῦ ΝΑΤΟ καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως:

1. Πρέπει νὰ ἀξιοποιήσῃ τὸ τεράστιο κεφάλαιο ἐμπιστοσύνης καὶ καλῶν σχέσεών τῆς μὲ τὶς ΗΠΑ, τὸν ἀραβικὸ κόσμον καὶ τὸ Ἰράν, ὥστε νὰ συμβάλῃ στὴν προσέγγισις τῶν χωρῶν αὐτῶν μὲ τὶς ΗΠΑ.

2. Πρέπει νὰ βελτιώσῃ τὴν ποιότητα τῶν σχέσεών τῆς μὲ τὸ Ἰσραήλ στὸν τεχνολογικὸ, ἀμυντικὸ καὶ πολιτισμικὸ/μορφωτικὸ τομέα λαμβάνοντας σοβαρὰ

ὕπ' ὄψει τὸ κράτος αὐτὸ ἀναδεικνύεται ὡς νέος ἰσχυρότατος παράγων ἰσορροπίας στὴν Μέση Ἀνατολή. Στὸ πλαίσιο αὐτὸ νὰ προσφέρει τὶς καλές τῆς ὑπηρεσίες στὶς σχέσεις μεταξὺ Ἰσραήλ καὶ Παλαιστινιακῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ πάντα στὸ μέτρον ποῦ καὶ τὸ ἴδιο τὸ Ἰσραήλ τὸ ἐπιθυμεῖ³.

3. Νὰ ὑποστηρίξει τὶς διαδικασίες ἐκδημοκρατισμοῦ τῆς Τουρκίας, νὰ στηρίξει τὴν εὐρωπαϊκὴ τῆς πορεία καὶ νὰ εἰσηγείται θετικῶς γιὰ τὴν γείτονα πρὸς τὰ εὐρωπαϊκὰ ὄργανα ὅταν διαπιστώνει προόδους στὰ ζητήματα πολιτικῶν ἐλευθεριῶν καὶ ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, στὴν μείωση τοῦ «βαθέος κράτους» καὶ τοῦ τουρκικοῦ ἐθνικισμοῦ, ὅπως καὶ νὰ ἐνισχύει τὶς θετικὲς διμερεῖς ἢ διεθνεῖς πρωτοβουλίες τῆς δημοκρατικῶς ἐκλεγμένης κυβερνήσεως τοῦ κ. Τ. Ἐρντογάν ὅταν αὐτὲς χαρακτηρίζονται ἀπὸ εἰλικρίνεια καὶ διαλλακτικότητα.

4. Νὰ στηρίξει τὶς διαδικασίες δημιουργίας εὐρωπαϊκῆς ΚΕΠΠΑ ἢ ὅποια δὲν θὰ ἀνταγωνίζεται ἀλλὰ θὰ λειτουργεῖ συμπληρωματικῶς μὲ αὐτὴν τοῦ ΝΑΤΟ καὶ τῶν ΗΠΑ.

Εἶναι γεγονός ὅτι ἀρχίζει μιὰ μακρὰ περίοδος ἐπουλώσεως τῶν διπλωματικῶν καὶ ψυχολογικῶν τραυμάτων μεταξὺ τῶν ΗΠΑ - Ἀγγλίας καὶ τῆς Εὐρώπης, ὅπως καὶ μιὰ μακρὰ περίοδος προβληματισμοῦ τῆς Εὐρώπης σχετικὰ μὲ τὴν διεθνῆ τῆς θέση καὶ τὴν ἀνάληψη τῶν ἀμυντικῶν εὐθυνῶν τῆς καὶ ὡς πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τῆς ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὸ ἀμέσου ἐπιρροῆς γεωγραφικὸ περιβάλλον τῆς.

Ὡς πρὸς τὸ δεῦτερο σκέλος ἢ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση θὰ πρέπει νὰ ἐξετάσει τὶς προϋποθέσεις ὑλοποιήσεως τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Σχεδίου Δράσεως γιὰ τὶς Δυνατότητες τῆς ΚΕΠΠΑ, τῆς 1ης Μαρτίου 2003, δηλαδὴ τὶς δυνατότητες καλύψεως τῶν εὐρωπαϊκῶν ἀναγκῶν σὲ ὀπλικά συστήματα καὶ τὶς δυνατότητες ἐξασφαλίσεως τῆς ἀναγκαίας χρηματοδοτήσεως γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτό.

Θὰ πρέπει νὰ ἐξετάσει τοὺς τρόπους δημιουργίας ἑνὸς Εὐρωπαϊκοῦ Ὄργανοῦ Ἐξοπλισμῶν ὁ ὁποῖος θὰ στοχεύει: i) στὴν ἐνίσχυση τῆς βιομηχανικῆς καὶ τεχνολογικῆς βάσεως τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, ii) στὴν δημιουργία τῶν προϋποθέσεων ὑλοποιήσεως καὶ λειτουργίας Ἐνιαίας Εὐρωπαϊκῆς Ἀγορᾶς Ἀμυντικῶν Προϊόντος, καὶ iii) στὸν προγραμματισμὸ ἐνισχύσεως τῶν δαπανῶν τῶν προοριζομένων γιὰ τὴν ἔρευνα στὸν τομέα τῆς ἀμυντικῆς τεχνολογίας.

Οἱ ΗΠΑ, μὲ πληθυσμὸν 286 ἑκατ. κατοίκους καὶ ΑΕΠ 10,2 τρὶς \$ USA ἔδαπάνησαν συνολικῶς γιὰ τὴν ἄμυνά τους 397 δὶς. \$ USA (2003), ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 58,6 δὶς \$ USA ἔδαπανήθησαν στὸν τομέα τῆς Ἐρεῦνης καὶ Ἀναπτύξεως.

Οἱ 15 τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως μὲ διπλάσιο πληθυσμὸ, δηλ. 464 ἑκατ. κατοίκους (2001) καὶ ΑΕΠ 8,2 τρὶς \$ USA (2001) ἔδαπάνησαν συνολικῶς γιὰ τὴν ἄμυνά τους 160 δὶς \$ USA (2002), δηλ. τὸ ἥμισυ τοῦ ἀντιστοίχου ἀμερικανικοῦ ποσοῦ ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 21,4 δὶς \$ USA, δηλ. καὶ πάλιν τὸ ἥμισυ τοῦ ἀντιστοίχου ἀμερικανικοῦ, ἔδαπανήθησαν στὸν τομέα τῆς Ἐρεῦνης καὶ Ἀναπτύξεως.

Δεδομένου τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ εὐρωπαϊκὴ ἀμυντικὴ βιομηχανία δὲν χαρακτηρίζεται ἀπὸ ὀπλικὴ ὁμοιογένεια καὶ συμβατότητα, ὁ καθεὶς μπορεῖ νὰ φα-

3. Γιὰ νὰ μὴ ἐνθυμίζομε τὸ... προσκοπάκι ποῦ περνᾷ τὴν γαλιὰ ἀπέναντι ἐνῶ αὐτὴ δὲν θέλει!

ντασθεῖ τὸ κολοσσιαῖο ὕψος τῶν δαπανῶν ποὺ θὰ ἀπαιτηθοῦν ὥστε νὰ καταστεῖ δυνατὴ ἡ ὑλοποίησις μιᾶς μελλοντικῆς εὐρωπαϊκῆς ἐνιαίας καὶ συμβατῆς ὀπλικῆς βιομηχανίας. Δὲν συζητοῦμε βεβαίως γιὰ τὰ ἔξοδα λογιστικῆς ὀργανώσεως τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν ποὺ θὰ συμμετάσχουν, ἐὰν δεχθοῦν σὲ ἓνα ἀνάλογο πρόγραμμα ΚΕΠΠΑ.

Αὐτά, θὰ πρέπει νὰ ἀποτελέσουν ἀντικείμενο προβληματισμοῦ μιᾶς Εὐρώπης ἡ ὁποία θὰ ἠθελε «ἀντιπαράθεση» μὲ τὴν ὑπερατλαντικὴ τῆς Σύμμαχο ἀλλὰ καὶ μὲ ἓνα σημαντικὸ μέρος τῶν νέων ἀλλὰ καὶ «γηραιότερων» μελῶν τῆς. Ἀντιπαράθεση ἡ ὁποία θὰ ἀποβεῖ εἰς βάρος τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν δημοκρατικῶν καὶ πνευματικῶν του ἀξιῶν. Πρέπει καὶ ἐδῶ νὰ ἐπιδειχθεῖ εὐρωπαϊκὴ διάθεσις γιὰ συνθετικὴ προσέγγιση ὥστε νὰ ἐπιτευχθεῖ διεθνῆς ἰσορροπία. Θὰ συμφωνήσω κι ἐγὼ μὲ τὸν Νέστορα τῆς ἐλληνικῆς διπλωματίας, πρέσβυν Π. Μολυβιάτη ὅτι «ὑγιῆς κατάστασις εἶναι μόνον ἡ ἰσορροπία δυνάμεων»⁴. Πιστεύομε ἀκραδάντως ὅτι οὐδεὶς σῶφρων πολιτικὸς ἡγέτης τῆς «Γηραιᾶς Ἡπείρου» θὰ κατέφευγε σὲ ἀνάλογες ἐπιλογές. Οἱ ΗΠΑ ἦταν, εἶναι καὶ θὰ συνεχίσουν νὰ εἶναι ὁ ἕτερος πόλος αὐτῶν τῶν δημοκρατικῶν καὶ πολιτιστικῶν ιδεωδῶν καὶ ὁ μόνος σῶφρων εὐρωπαϊκὸς προσανατολισμὸς εἶναι αὐτὸς ποὺ θὰ ἐπιδιώκει τὴν Συμπληρωματικότητα καὶ τὴ Συνεργασία τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως καὶ τῆς, ἔνθεν τοῦ Ἀτλαντικοῦ, Μεγάλης Συμμάχου τῆς.

4. Βλ. Π. Μολυβιάτης, «Ὁ Πόλεμος στὸ Ἰράκ: Αἰτίες καὶ Συνέπειες. Ριζικὲς ἀλλαγές στὴν πολιτικὴ τῶν ΗΠΑ», Διεθνεῖς Οἰκονομικὲς Σχέσεις καὶ Διπλωματία, τεύχ. 3, Ἀπρίλιος 2003, σελ. 59.